

ברכות המצוות ושהחיינו

[א]

ברכה על ד' כוסות ובדיקת חמץ

ברכה על ד' כוסות

כבר הבאנו קושיית הראשונים למה אי מברכים על ד' כוסות, ועי' בספר אבודרהם (סדר ההגדה ופירושה) וז"ל יש שואלין מפני מה אין מברכין בא"י אקב"ו לשתות ארבעה כוסות כמו שמברכין על המרור שהוא מדבריהם בזמן הזה. וי"ל היאך יברך לשתות ד' כוסות והרי יש כוסות של קידוש שהוא מצווה בו ועומד. ואם תאמר יברך לשתות שלשה כוסות והלא מחוייב הוא בארבעה הלכך לא אפשר. ועוד טעם אחר מפני שאין מברכין אלא על מצוה הנעשית בבת אחת בלא הפסק, אבל ארבע כוסות שעושה מצוה על כל אחד ואחד מהם, ואם שתאן בבת אחת לא יצא אין מברכין.

ברכה על בדיקת חמץ

ונראה שרא"ש אינו יכול לסבור כתי' השני של האבודרהם, דהנה כתב הרא"ש (פסחים פ"א סי' י) שמן הראוי שיברך קודם בדיקה "על בדיקת חמץ", ותקנו לומר "על ביעור חמץ" לפי שלאחר הבדיקה מיד הוא מבטל והיינו ביעור לחמץ שאינו ידוע לו, ומצניע את הידוע לו ואוכל ממנו עד שעה חמישית ואז מבערו מן הבית, ועל עסק זה נגזרה הברכה של בדיקה שהיא תחלת הביעור ונגמר בשעה חמישית. מבואר בדבריו שהברכה הוא על כל התהליך של ביעור חמץ, דהיינו משעת הבדיקה עד הביעור, אע"פ שהמצוה נמשכת, א"כ צ"ל שיתרץ כמו תי' האחרון שא"א לברך על ד' כוסות משום שעל קידוש חייב גם בלי החיוב של ד' כוסות.

אבל לכאורה עיקר דברי הרא"ש צ"ע, שהרי לעיל הק' למה אין מברכין "על ביעור" בשעה חמישית בשעה שהוא מוציא החמץ מן הבית, והוא מצוה מן התורה כדכתיב ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, ודרשינן לעיל דביום הראשון היינו בי"ד. ותי' הרא"ש דהוצאת חמץ מן הבית קודם זמן איסוריה לא נפיק מ"תשביתו", דהא אמר רבי עקיבא לעיל (ה, ב) "תשביתו" היינו שריפה, ולא צותה תורה לשורפו אלא אחר שכבר נאסר מידי דהוה אנותר, אבל בעוד שהוא מותר באכילה לא ישרפנו. ומה שמוציאין אותו מן הבית היינו שלא יעבור עליו בבל יראה, ואין מפורש בו מצות עשה מן התורה שיהא מצוה לברך עליו. א"כ איך כתב אח"כ שהנוסח של "ביעור חמץ" כולל מה שמוציא החמץ אח"כ מרשותו, הרי על מעשה כזה לא תקנו ברכה, וצ"ע. ואולי י"ל שאע"פ שלא תקנו ברכה בשבילו משום שאינו אלא כדי שלא יעבור על ב"י וב"י, אבל אם כבר תיקנו על הבדיקה כללו ג"כ בתוכו את הביעור אע"פ שאינו אלא כדי שלא יעבור, ודו"ק.

"ביעור" - שריפה או פינוי מן הבית

ולפי הראשונים הסוברים שאין מברכים על מצוה שיש בו המשך, צ"ע למה מברכים "על ביעור חמץ" הרי ה"ביעור" אינו אלא עד למחר. וי"ל שס"ל שהברכה כולל ה"ביטול" שעושה מיד כשמסיים לבדוק. אבל עדיין צ"ע שסוכ"ס הוי שני דברים נפרדים, אע"פ שעושה השני מיד אחרי הראשון.

ויותר נראה לומר שס"ל שכוונת המלה "ביעור" אינו שריפה וביעור מן העולם, אלא הוצאה מרשותו, כדכתיב "ביערת הקדש מן הבית". ובאמת כן מבואר בכמה וכמה ראשונים כדלהלן. וז"ל ספר העיטור (הלכות ביעור חמץ דף קכ טור ד) ופי' ר"י אבן גיאות בדיקת חמץ דרבנן היא, וכיון שהבדיקה לשם ביעור היא והביעור עיקר עליו מברכין. והעיר העיטור שנראה מדבריו שהביעור לשון שריפה והיא ברכה מן התורה. אבל כתב העיטור שמסתברא ש"ביעור" לשון "ביערת הקודש מן הבית", ומלשון ביעור שביעית שמבערו לאוצר, ועל הבדיקה מברכין מדרבנן ולא על הביטול, והבדיקה תחלת המצוה, ואין לנו לברך על בדיקת חמץ שבבדיקה לא יצא י"ח, ואנו מברכין על ביעור שהיא לשון בדיקה ולשון ביעור.

וכ"כ בספר שבלי הלקט (סדר פסח סימן רו) וז"ל עיקר הברכה שאנו מברכין על ביעור חמץ אינה אלא על הבדיקה, ולשון ביעור כמו "בערת הקודש מן הבית", והוא לשון פינוי שמפנה אותו מבית אף כאן שמפנה אותו להוציאו. ואל תתמה על מה שמברכין בה וצונו, שהרי נר חנוכה וימים טובים של גליות וכמה מצות מדבריהן מברכין עליהן על שם "לא תסור מן הדבר" א"נ "שאל אביך ויגדך".

על ביעור חמץ

הראשונים דנים באריכות באיזה מצוות מברכים "על" המצוה כגון "על מצות תפילין", ובאיזה מצוות מברכים ב"ל" כגון "להתעטף בציצית" וכדומה. הרבה ראשונים מחלקים בין מצוה שאפשר לעשות ע"י שליח שמברכים בלשון "על", והטעם שהיכא שאין המצוה מוטל דווקא עליו מברך על כלות המצוה, אבל מצוה שא"א לעשות ע"י שליח מברך בלשון "ל", והטעם דאז יש משמעות שהוא נצטווה לעשות ולא ע"י אחר. ובזה מסבירים למה בבדיקת חמץ מברכים "על" ביעור חמץ משום שאפשר לבדוק ע"י שליח.

ומצאתי פשט מחודש בספר אורחות חיים (הלכות ברכות) וז"ל והמברך שעשה בלא ברכה מברך על העשייה, לפיכך נטל את הלולב מברך על נטילת לולב דמדאגביהיה נפק ביה, אבל אם בירך קודם שיטול מברך ליטול את הלולב כמו לישב בסוכה. וכן הוא מברך "על ביעור חמץ", בין שבדק לעצמו בין שבדק לאחרים, שמשעה שגמר בלבו לבטל נעשית מצות ביעור.

עצם יסוד דבריו שתלוי אם מברך לפני המצוה או אחרי המצוה מפורש בהרמב"ם (ברכות יא, טו), וז"ל נטל את הלולב מברך "על" נטילת לולב, שכיון שהגביהו יצא ידי חובתו, אבל אם בירך קודם שיטול מברך "ליטול" לולב כמו לישב בסוכה, מכאן אתה למד שהמברך אחר שעשה מברך על העשייה. ועי' בהשגת הראב"ד שהק' לדבריו אם שכח בעטיפת ציצית או בהנחת תפילין ולא בירך תחלה, כשיזכור ויברך מברך על עטיפת ציצית ועל הנחת תפילין. והארכת במקום אחר (נחלת צבי מועדים), ואכמ"ל.

[ב]

ברכת שהחיינו על בדיקת חמץ

על פי דברי הרא"ש אלו שהמצוה אינה נגמרת מיד, יש לתרץ קושיית הראשונים למה לא מברכים ברכת "שהחיינו" על מצות בדיקת חמץ מ"ש משאר מצוות דרבנן כגון הדלקת נר חנוכה ומקרא מגילה שמברכים "שהחיינו".

מצוה שיש בה הנאה

והנה הראשונים ג"כ דנו למה אין מברכים שהחיינו על ספירת העומר. וידועים הם דברי בעה"מ (פסחים כח, א) שאין מברכים שהחיינו אלא על מצוה שיש בו הנאה, וז"ל שלא מצינו ברכת זמן אלא בדבר שיש בו שום הנאה, כגון נטילת לולב שהוא בא לשמחה, ותקיעת שופר לזכרון בין ישראל לאביהם שבשמים, ומקרא מגילה דחס רחמנא עלן ופרקינן, ופדיון הבן שמברך אבי הבן שהחיינו לפי שיצא בנו מספק נפל, דכל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל, ולספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשנו לחרבן בית מאויינו. ועל דרך זה כתב האו"ח (הלכות חמץ ומצה) ליישב למה אין מברכין שהחיינו על בדיקת חמץ, וז"ל וי"א שאין מברכין שהחיינו אלא על מצוה הבאה לו ליהנות, והאי מצוה לאו ליהנות הוא, דאם יש לו מאה ככרות צריך לשרפן ולאבדן שלא יהנה ממנו. וכעין זה כתב בשם הראב"ד דכל המצוה שיש בה הנאה כגון סוכה שמרחיב לבו (?), וכן הלולב מברך בעשייתו (?), אך ביעור חמץ שיש הפסד בעשיית המצוה שהוא טורח בעשייתה, וכן המגלה בכתיבתה, וכן השופר (בעשייתה ?), ועוד שמפחד מיום הדין, (ודלא כבעה"מ שאדרבה שמח בזה שזכרונות עולות לטובה, וצ"ע האם באמת סובר הראב"ד שלא מברכים שהחיינו על מצות שופר), וכן ציצית אין מברך עליה, והקשה עליו האו"ח מהתוספתא דגרסינן העושה ציצית או תפלין לעצמו מברך שהחיינו.

ולפי הרא"ש י"ל שלא מברכים שהחיינו על מצוה שאינה נגמרת בזמן אחד, והטעם שהרי אומר "והגיענו לזמן הזה, והזמן עדיין לא הגיע. שו"מ שכן הביא בספר הפרדס (מתלמיד תלמיד הרשב"א, שער המעשה) וז"ל ויש מי שכתב שהטעם הוא לגבי ביעור משום דעדיין לא נגמרה המצוה, שעדיין צריך ביטול. הוא עצמו חולק על זה "שהרי בחנוכה בלילה הראשון מברכין זמן אע"פ שלא נגמרה המצוה עד יום שמיני". עוד הק' מספירת העומר שאע"פ שיש בספירתה גמר המצוה אין מברכין בה שהחיינו, אלא שדחה הקשיא די"ל שאין גמר המצוה עד סיום המנין, אלא שעדיין ק' מחנוכה. וי"ל שס"ל שכל יום של חנוכה מצוה בפני עצמו, הגע בעצמך וכי נאמר שמי שלא הדליק לילה אחת הפסיד שאר הלילות. וכן צ"ל להראשונים שס"ל שאין מברכים על חלק ממצוה. ומש"כ לענין ספירת העומר שמה"ט אין לברך שהחיינו משום שלא נגמר המעשה עד סוף מ"ט יום, באמת כן מבואר בדברי הר"ן על פי הסבר מהרלב"ח כדמבואר להלן.

שהחיינו על מצות שופר

הבאנו דברי הראב"ד שאין מברכין שהחיינו על עשיית השופר משום שמזכיר את יום הדין, וכדבריו כתב ג"כ בספר המכתם (סוכה מו, א), ויש להעיר על דבריהם מזה שמברכים שהחיינו על מצות שופר בר"ה, אע"פ שמזכיר לו יום הדין. וי"ל שבשעת עשיית המצוה אע"פ שיש גם

פחד, אבל השמחה שיש בקיום המצוה גובר על הפחד, ויכול לברך שהחיינו. וחתני היקר הרב יוסף יהושע ברזון שליט"א רצה לתרץ, שבעשיית השופר, השופר הוא זה שמזכיר לו יום הדין ולכך אין לו לברך, אבל בר"ה עצמו שהוי כבר יום הדין, אין תקיעת השופר מזכיר אותו ומפחידו, שהרי יום הדין כבר בעיצומו, ולכן שפיר יכול לברך שהחיינו על המצוה.

שיטת העיטור שצריך לברך

ועי"ע בספר שבלי הלקט (סדר פסח סימן רו) שמביא דברי העיטור שיש הסוברים שבאמת מברך שהחיינו על בדיקת חמץ דהא מזמן לזמן קאתי. ויש סוברים שלא לברך דהא לא קבע ליה זמן, דהא מפרש ויוצא בשיירה שדעתו לחזור ואפילו מראש השנה צריך לבער. ומי שלא בדק אור ארבעה עשר יבדוק שחרית ובתוך המועד ולאחר מועד. ומאן דברך סבר מידי דהוי אפדין הבן דמברך זמן כל יומא בתר שלשים יום, ומסתברא דרשות הוא ומנהגא דילן לברך.

עוד הביא בשם אחיו ר' בנימין טעם אחר למה אין מברכין שהחיינו על בדיקת חמץ, שהרי הבדיקה אינה עיקר המצוה, ומן התורה בביטול לבד די לו, דכתיב "תשביתו שאור מבתיכם" ומתרגמינן תבטלון, אלא שהצריכוהו חכמים לבדוק גזירה שמא ימצא ברשותו לאחר הביטול גלוסקא יפיפיה ודעתו עליה, וניחא ליה שתהא ברשותו כדי שיזכה בה לאחר הפסח, ונמצא עובר עליה בכל יראה ובל ימצא. ועל כן חייבו חכמים לבדוק ולחפש אחריו, א"כ כיון שאין הבדיקה לבד עיקר המצוה אלא הרי הוא עדיין תלויה בביטול, שאם בדק ולא ביטל את הסמוי מן העין הרי הוא עובר בכל ימצא על הסמוי אלא אם כן חבוי שלשה טפחים, א"כ אין לברך שהחיינו על הבדיקה, והבטול אינו טעון ברכה כלל שהרי שנינו מבטלו בלבו אחד שבת ואחד יום טוב.

למה צריך ביטול ובדיקה

אמנם במה שמבואר בדבריו שטעם הבדיקה הוא משום חשש שימצא גלוסקא יפה צע"ג, דלכאורה בגמ' מבואר שהחשש שימצא גלוסקא יפה אינו אלא סיבה שהבודק צריך שיבטל, והא דלא סגי בביטול לבד זה שאלה אחרת שהראשונים דנים בזה. וז"ל הגמ' (פסחים ו, ב) אמר רב יהודה אמר רב הבודק צריך שיבטל, מאי טעמא אי נימא משום פירורין הא לא חשיבי, וכי תימא כיון דמינטר להו אגב ביתיה חשיבי ... אמר רבא גזירה שמא ימצא גלוסקא יפה ודעתיה עילויה, וכי משכחת ליה לבטליה דילמא משכחת ליה לבתר איסורא ולא ברשותיה קיימא ולא מצי מבטיל. ולגבי השאלה למה לא די בביטול כתבו התוס' (פסחים ב, א) שהחמירו חכמים לבדוק חמץ ולבערו שלא יבא לאכלו, והטעם שהחמירו כאן טפי מבשאר איסורי הנאה שלא הצריכו לבערם משום דחמץ מותר כל השנה ולא נאסר רק בפסח ולא בדילי מיניה, אי נמי שאני חמץ שהחמירה בו תורה לעבור בכל יראה ובל ימצא החמירו חכמים לבדוק ולבערו אפילו היכא דביטלו משום דילמא אתי למיכליה.

והעירו לי שאולי כוונת השב"ל הוא על דרך הברטנורא (פסחים א, א) בטעם הבדיקה וז"ל אית דמפרשי טעמא דבדיקה כדי שלא יעבור על בל יראה ובל ימצא אם יהיה חמץ בביתו בפסח, ואע"ג דבבטול בעלמא סגי, חיישינן שמא ימצא גלוסקא יפיפיה וימלך על ביטולו ויחשוב עליה לאכלה ויעבור עליו על בל יראה ובל ימצא, הלכך בודקים את החמץ כדי לבערו מן העולם.

וכדבריו ביאר ג"כ הר"י מלוניל וז"ל בודקין את החמץ, שלא יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא, וא"ע"ג דהוה סגי בביטול בעלמא, שיאמר כל חמירא דאיכא בביתי ולא ידענא ליה יהא בטל וחשיב כעפרא, וכיון שבטלו שוב אינו עובר עליו בבל יראה ובל ימצא, אעפ"כ גזרו חכמים שיבערנו מביתו, דילמא ימצא גלוסקאה יפה וימלך על בטולו ויחשבנה לאכילה ויעבור על בל יראה ובל ימצא.

בדיקת חמץ בשביל המצה

ובספר אורחות חיים (ח"א הלכות ברכות אות עג) כתב שהטעם למה אין מברכין שהחיינו על ביעור חמץ וספירת העומר לפי שאין מברכין ברכה זו אלא א"כ המכוון מן המצוה נעשה בזמן ברכה, הלכך אין לברכה על ביעור חמץ לפי שהמכוון על ביעור חמץ כדי לאכול מצה לפיכך אין לברכה קבע עד אכילת מצה. וה"ה על ספירת העומר לפי שהמכוון מהספירה לעשות חג שבועות ביום נ' לפיכך אין לברכה עד חג שבועות, והכלל הזה מכוון בכל מה שמברכין שהחיינו ואין לפקפק בו. והסברא בזה שברכת שהחיינו הוא על השמחה, ואין השמחה מושלמת עד שמגיעים לתכלית המצוה, והתכלית של הספירה היא חג השבועות ולכן רק אז נשלם השמחה ואפשר לברך שהחיינו. [דרך אגב מה שכתב שלא מברכים שהחיינו על ביעור חמץ משום שהתכלית הוא אכילת מצה שהיא בליל ט"ו, קצ"ע מה השייכות בין איסור בל יראה למצות אכילת מצה.]

[ג]

שהחיינו על ספירת העומר

נפטר בשהחיינו של חג הפסח

ובספר שבלי הלקט (סימן רלד) מביא בשם אהיו רבי בנימין שמה שלא נהגו לברך שהחיינו על ספירת העומר לפי שזמן ספירה תלוי בקביעת פסח כמה שנאמר "וספרתם לכם ממחרת השבת", ולכן די לו בברכת זמן של יו"ט של פסח. אבל א"כ קשה למה מברכים על סוכה ולולב, למה לא נאמר שיוצא בברכה שבירך על היו"ט, תי' השבה"ל דהתם איתחייב בזמן משעת עשייה, ואם לא בירך משעת עשייה מברך בשעת קיום המצוה. ושופר (שאין ברכה בשעת העשייה) נמי שטעון זמן שהרי יש בו מעשה של תקיעות, ובכל הני סוכה ולולב ושופר אית בהו מעשה מה שאין כן בספירת העומר. וצ"ע שמה בכך שיש בו מעשה אבל היה סברא לומר שברכת שהחיינו של החג פוטר המצוה.

הפסק בעשיית המצוה

הר"ן (כב, ב) כתב בזה דברים סתומים מאוד, וז"ל שאם לא ספר בלילה לא יספר ביום, כדתנן כל הלילה כשר לספירת העומר משמע דהא ביום לא יצא, ומשום הכי לא אמרינן ביה זמן. ובשו"ת מהרלב"ח (סימן סב) נשאל על דבריו ורצה לפרש דבריו כדלהלן, ומקדים בזה הקדמה, שחלוק ספירת העומר בכל לילה ממצוות אחרות שהאדם מחויב בהן בימים סמוכים כל יום ויום כגון נטילת הלולב בז' ימי החג במקדש, דהתם ביום הא' עשה מצוה שלימה אלא שחוזר ועושה אותה בימים האחרים, וכל יומא ויומא עביד מצוה שלימה, אבל ספירת העומר אינו עושה מצוה

שלימה בכל לילה ולילה, דעד שישלים כל הארבעים ותשעה לילות לא נשלמה המצוה, וחלק המצוה המוטל עליו בשעתה הוא דעביד כל לילה. וכדי לברך שהחיינו על שהגיע לזמן חיוב עשיית המצוה, צריך שתהיה מצוה שיוכל לעשותה כולה באותו הזמן שהגיעו לו מיד, למשל מצות פדיון הבן, מברך זמן שכבר הגיע לאותו הזמן ומיד עושה כל המצוה בשעתו, אמנם במצות העומר דלא הגיע בלילה הא' לזמן כל המצוה, וגם יש הפסק בזמן שאם לא ספר בלילה לא יספור ביום לא יברך זמן, דבשלמא אם לא היה הפסק בזמן ואם לא ספר בלילה יספור ביום הרי כל הזמן מדובק מהלילה הא' עד האחרות וכולהו לילי כחדא לילה אריכתא דמיין, ומשו"ה יברך זמן שכבר הגיע לתחלת זמן כל המצוה, אבל כשיש הפסק בזמן, דיומי מפסקי כל לילה ולילה, אז כל חלק מהמצוה באפי נפשה הוא וכיון שהוא לא הגיע כי אם לזמן חלק המצוה לא יברך זמן.

ימי צער

בספר מטה משה (ספירת העומר סימן תרסט) מביא טעם חדש מבעל העקדה (שער ס"ז פ"ד) כי ספירת הזמן לדבר מה, יורה על הצער ההווה בהעדרו ועל התענוג המקווה בהווייתו, כמו שהוא נגלה בכל ספירת ימי הטמאים והטמאות, וכמו שכתוב וכי יזוב זוב דמה ימים רבים (ויקרא טו, כה) ימים שנים, רבים שלשה (ויק"ר י"ט, ה). ולפי שהיו ימי צער קורא אותה רבים. ולפי שיציאתם ממצרים היתה לקבל התורה האלהית, דכתיב (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה, הספירה הזו להודיע ולזכור בכל דור ודור כי מעלה עשו בתחלה בשעת קבלת התורה, והוא כי לגודל מעלתה לא קבלוה מיד כשפירשו מטומאת מצרים עד שעברו עליהם ז' שבועות, שבהם נגמרו להסיר את אלהי הנכר אשר בקרבם ויטהרו להחליף שמלותם ותכונתם, כאשר זו שהיתה בזוב טומאתה. ואף על פי שפסקו דמי זובה צריכה להמתין עוד ז' ימי נקיים, ק"ו לשכינה ז' יובלים, אלא דיו לבא מן הדין שתהיינה שבע שבתות ימים. כי האלהים סייע בטהרתם, כמו שכתוב (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, כלומר בתנועה קלה ומהירה, אשר לא יצויר כן על מנהג הטבעי. ולפי שהימים האלה לשלמי הבחינה הם ימי צער כמו שאמרנו, לפיכך לא קבעו לברך שהחיינו בתחלת מספרם, כי איך תברך שהחיינו האשה המגורשת מבית תענוגיה מספר ימים, אדרבה קינה מבעי לה.

הכשר מצוה

עוד הביא שם מש"כ מהרי"ל בשם מהר"א קלויזנר דעדיין לא הוי גמר המצוה ומיחשב מכשירי מצוה כי הוא בשביל שבועות. אלא שבעל אדם וחיה (רבינו ירוחם נתיב ה' ח"ד מ"ד ע"ד) דחה טעם זה מסוכה, דלא הוי גמר מצוה עד ח' ימים ומברכין זמן. לולי דמסתפינא הייתי אומר שאין כוונת רבינו ירוחם לדברי מהרא"ק שהוא אומר דהוי הכשר מצוה, ר"ל שאין המצוה אלא בשביל דבר אחר ולכן אין שהחיינו, ולפי"ז אינו קשה כלל ממצות סוכה דשם הרי אינו הכשר מצוה אלא מצוה עצמו. אלא דעדיין יש להעיר מהא דאמרין (סוכה מו, א) העושה סוכה לעצמו מברך שהחיינו, ועשיית הסוכה אינו אלא הכשר מצוה.

וכעין זה מצינו בחזקוני (ויקרא כג, כא) וז"ל ולפי שאין ספירת החמישים יום אלא לצורך עצרת אין הבאת העומר קרוי זמן לברך עליו שהחיינו.

חשש ברכה לבטלה

עוד הביא שם שהגהות מנהגים (מנהגים פסח י"ט) כתב בשם מהר"ם מ"ץ דאיך יברך זמן שמא ישכח יום אחד ונמצא ברכה לבטלה. משמע דס"ל כהבה"ג שאם שכח לספור יום אחד אינו יכול להמשיך בספירתו, ולא עוד אלא שלמפרע ביטל כל הספירה ולכן הוי ברכתו לבטלה. ובמקום אחר הארכנו שאין זה מוסכם, ויתכן שאע"פ שאינו יכול להמשיך אבל מה שספר עד עכשיו באמת קיים מצוה. ודברי מהר"ם מ"ץ צע"ג, דממ"נ אם נאמר שברכת שהחיינו לבטלה ומש"ה אינו אומרו, א"כ איך יברך ברכת המצוה, למה לא חיישינן שישכח יום אחד והוי ברכתו לבטלה. ואולי אין כוונתו שאם ישכח יום אחד יבטל המצוה אלא ששהחיינו אינו שייך אלא על מצוה שעשה בשלימות, ואחרת חסר לו בשמחה, א"כ אם חסר יום אחד אע"פ שיכול להמשיך לספור אבל סוף כל סוף לא השלים המצוה ולכן אין לומר שהחיינו.

קבוע זמן

עוד טעם כתב בספר המנהיג (הלכות פסח) וז"ל דכל מצוה שהיא מזמן לזמן כגון שופר וסוכה ולולב ומקרא מגילה ונר חנוכה ... ושאינה מצויה ודומה שהיא מזמן לזמן כגון מילת בנו ופדיון הבן מברך בעשייתה שהחיינו, ואם לא בירך על כולן בעשייתן יצא ידי חובתו. ולדבריו לא דמייא בדיקת חמץ להנך דאין לה זמן קבוע, דמר"ה יכול לבדוק, כדאמרינן בפסחים (ו, א), המפרש בים והיוצא בשירא ודעתו לחזור קודם הפסח דאפילו מר"ה זקוק לבער. וספירת העומר דאין לה זמן קבוע הוא, דאי לא בירך ביום קמא מברך למחר, וליומא אחרינא. וצ"ע הרי אינו משלים מה שלא ספר, אלא שמכאן ולהבא יכול לספור הספירה של אותו הלילה.